

Zaufanie społeczne

Opracował
Jan Kujawski

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku

Wyróżniająca Jakość Badań

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W skrócie

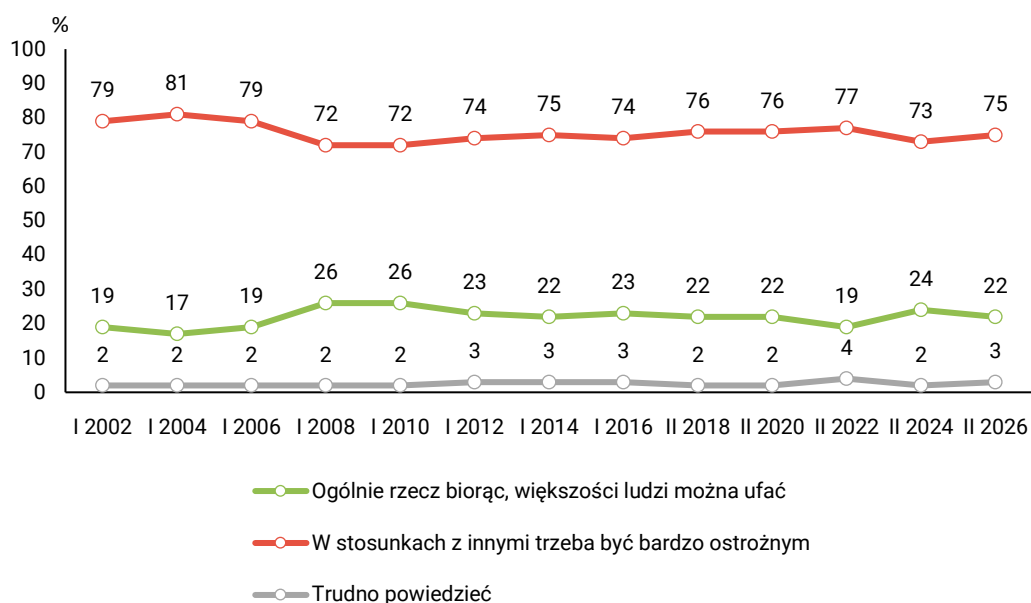
- Wśród respondentów niezmiennie dominuje przekonanie, że w relacjach z innymi ludźmi trzeba zachowywać daleko posuniętą ostrożność. Taki pogląd wyraża obecnie trzy czwarte badanych (75%, wzrost o 2 punkty od 2024 roku).
- Blisko czterech na dziesięciu ankietowanych (39%, wzrost o 5 punktów) jest zdania, że zaufanie do partnerów w interesach na ogół się opłaca – jest to najwyższy poziom tego wskaźnika w historii naszych pomiarów.
- Zaufanie w sferze publicznej jest obecnie nieco niższe niż dwa lata temu. Najwięcej straciły w tym wymiarze rząd i NATO (spadki zaufania po 11 punktów), Sejm i Senat (spadek o 9 punktów), Unia Europejska oraz media (spadki po 7 punktów) i partie polityczne (spadek o 6 punktów).

Zaufanie to jedna z najbardziej pierwotnych i fundamentalnych relacji w życiu społecznym. Możemy o nim mówić, gdy – podejmując jakieś działanie czy chcąc załatwić jakąś sprawę – spotykamy się ze strony innych ludzi z kompetencją i efektywnością¹. Zaufanie stanowi jeden z głównych filarów kapitału społecznego, ułatwiającego budowanie sieci relacji, które umożliwiają członkom każdej grupy społecznej skuteczną współpracę dla wspólnych korzyści.

W CBOS już od ponad dwudziestu lat zadajemy badanym pytania dotyczące zaufania społecznego. Wśród respondentów niezmiennie dominuje przekonanie, że w relacjach z innymi ludźmi należy zachować daleko posuniętą ostrożność. Obecnie pogląd taki wyraża trzy czwarte pytanym (75%), a tylko niewiele ponad jedna piąta (22%) uważa, że – ogólnie rzecz biorąc – większości ludzi można ufać². Od początku naszych pomiarów opinie na ten temat zmieniały się tylko nieznacznie. Przekonanie, że większości ludzi można ufać, relatywnie najczęściej wyrażane było w latach 2008–2010 – wówczas twierdziła tak ponad jedna czwarta badanych.

CBOS

RYS. 1. Która z dwóch opinii dotyczących życia społecznego w Polsce jest bliższa Pana(i) poglądom?

¹ Zob. P. Sztompka, *Zaufanie i ryzyko w czasach zarazy*, Nauka, 4/2021, s. 9–10.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (430) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

– wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),

– wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,

– samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

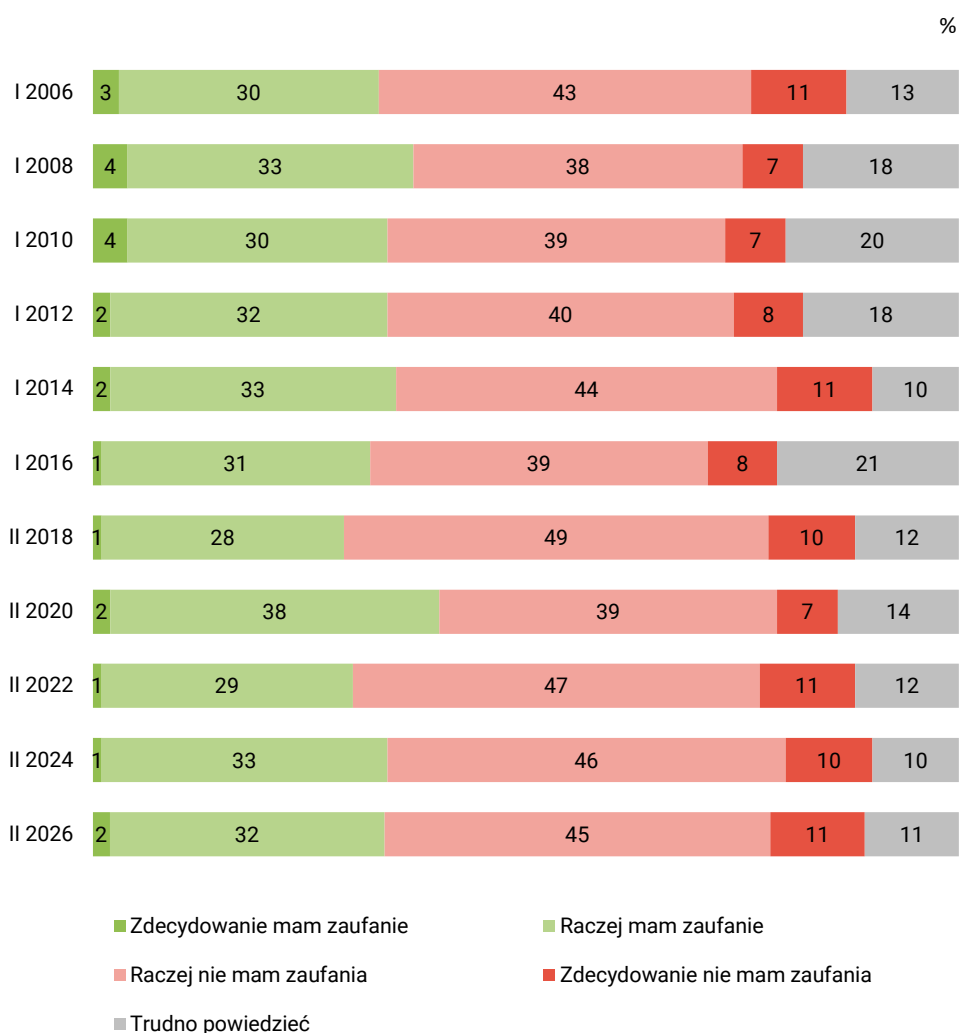
We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 5 do 16 lutego 2026 roku na próbie liczącej 967 osób (w tym: 60,2% metodą CAPI, 24,1% – CATI i 15,7% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcje wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

Na pytanie o nastawienie do nieznanym spotykanych w różnych życiowych sytuacjach nieco ponad jedna trzecia respondentów (34%) odpowiedziała, iż odnosi się do nich z ufnością, choć trzeba zastrzec, że ogromna większość zadeklarowała jedynie ograniczone zaufanie (32% odpowiedzi „Raczej mam zaufanie”). Ponad połowa badanych (56%) nie ufa nieznanym, w tym nieco ponad jedna dziesiąta (11%) traktuje osoby spotkane po raz pierwszy bardzo nieufnie i podejrzliwie. Niezmiennie od 2006 roku – od kiedy pytamy o tę kwestię – wśród Polaków częściej widoczny jest brak zaufania aniżeli postawa oparta na otwartości.

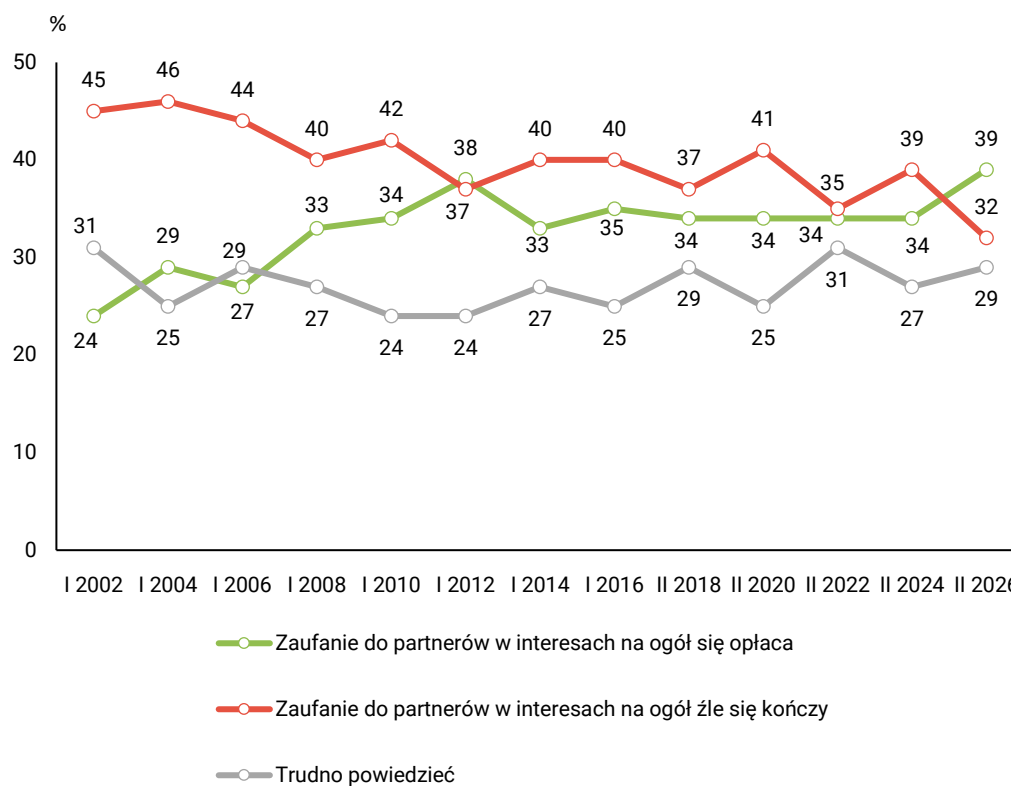
CBOS

RYS. 2. Czy, ogólnie rzecz biorąc, ma Pan(i) zaufanie czy też nie ma zaufania do nieznanym, z którymi styka się Pan(i) w różnych sytuacjach?

Zdecydowanie lepiej niż podczas poprzedniego pomiaru wygląda natomiast wskaźnik zaufania w obszarze biznesu. Niemal czterech na dziesięciu ankietowanych jest zdania, że zaufanie do partnerów w interesach na ogół się opłaca (39%, wzrost o 5 punktów procentowych od poprzedniego pomiaru w 2024 roku), co jest najwyższym wynikiem w historii naszych badań. Tylko niecała jedna trzecia respondentów (32%, spadek o 7 punktów procentowych) uważa, że takie nastawienie na ogół niesie ze sobą negatywne skutki.

RYS. 3. Która z dwóch opinii dotyczących życia społecznego w Polsce jest bliższa Pana(i) poglądom?

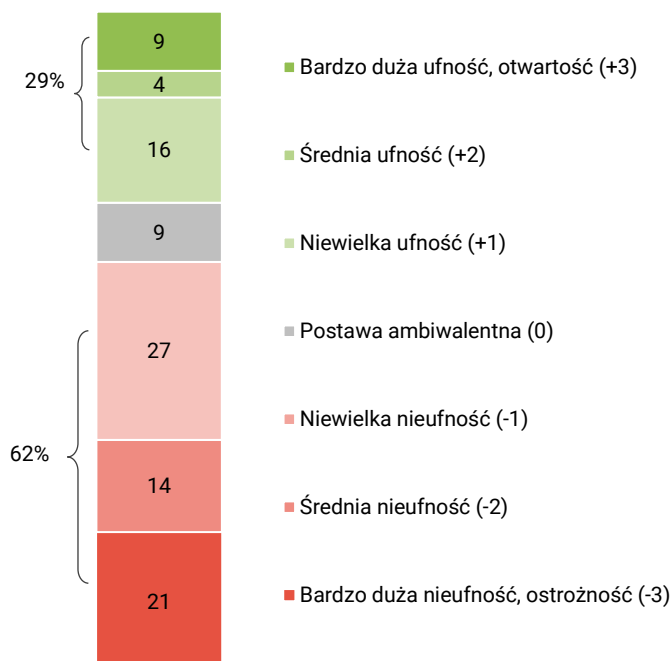

Na podstawie odpowiedzi na pytania o ogólne zaufanie do ludzi oraz o zaufanie do nieznajomych i partnerów w interesach utworzyliśmy **syntetyczny wskaźnik zaufania**, będący obrazem zgeneralizowanej postawy badanych wobec innych ludzi w stosunkach społecznych.

Wskaźnik ten uwzględnia odpowiednio przekodowane i zagregowane deklaracje dotyczące podzielanych przekonań w kwestii przyjmowania w relacjach społecznych postawy ufnej *versus* ostrożnej. Indeks ten przyjmuje wartości od -3 (bardzo duża ostrożność i nieufność) do +3 (bardzo duże zaufanie i otwartość).

Analizując wartości tego wskaźnika, można stwierdzić, że ponad trzy piąte ankietowanych (62%) wyraża postawę braku zaufania wobec innych, w tym więcej niż co piąty (21%) deklaruje nieufność we wszystkich trzech analizowanych aspektach. Postawę charakteryzującą się otwartością w relacjach z innymi demonstruje mniej niż co trzeci respondent (29%), jednak duża otwartość, wyrażająca się brakiem nieufności we wszystkich trzech analizowanych wymiarach, cechuje nieco mniej niż co dziesiątego dorosłego Polaka (9%).

RYS. 4. Ogólny wskaźnik zaufania (wartości według 7-stopniowej skali od -3 do +3)

Średnia wartość wskaźnika zaufania wynosi $-0,67$ i jest to identyczny wynik jak podczas poprzedniego pomiaru w 2024 roku. Jego ujemna wartość oznacza, że Polacy w stosunkach międzyludzkich pozostają raczej nieufni. Zaznaczyć należy, że z taką sytuacją mamy do czynienia niezmiennie od dwudziestu lat, od kiedy pytamy o te kwestie.

TABELA 1

Ogólny wskaźnik zaufania – zmiany w czasie

Wartości według 7-stopniowej skali od -3 do +3	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2022	2024	2026
	odsetki badanych										
Bardzo duża nieufność, ostrożność (-3)	26	18	21	19	25	22	25	18	22	20	21
Średnia nieufność (-2)	15	13	13	15	14	15	15	14	17	17	14
Niewielka nieufność (-1)	27	29	28	29	25	26	26	30	25	25	27
Postawa ambiwalentna (0)	10	10	9	10	8	9	7	10	11	7	9
Niewielka ufność (+1)	13	18	16	16	16	15	13	15	14	18	16
Średnia ufność (+2)	4	6	5	3	4	5	3	5	4	3	4
Bardzo duża ufność, otwartość (+3)	5	6	8	9	8	8	8	8	7	10	9
Średnia wartość na skali od -3 do +3	-0,98	-0,62	-0,66	-0,64	-0,79	-0,72	-0,89	-0,66	-0,83	-0,67	-0,67

ZAUFANIE W SFERZE PUBLICZNEJ

Podobnie jak w ubiegłych latach poza generalnym nastawieniem do innych interesował nas stosunek Polaków do instytucji państwowych. Przedstawiliśmy zatem badanym listę czternastu instytucji i zapytaliśmy, w jakim stopniu ufają każdej z nich. W przypadku połowy instytucji dominowało zaufanie, w odniesieniu do pozostałych – mniejsza lub większa nieufność.

TABELA 2

Instytucje	Czy, ogólnie rzecz biorąc, ma Pan(i) zaufanie czy też nie ma Pan(i) zaufania do wymienionych instytucji?						
	Zdecydowanie mam zaufanie	Raczej mam zaufanie	Zaufanie – ogółem	Raczej nie mam zaufania	Zdecydowanie nie mam zaufania	Brak zaufania – ogółem	Trudno powiedzieć
	w procentach						
Wojsko	28	55	83	8	2	10	7
Policja	14	57	71	15	6	21	7
NATO	17	53	70	13	4	17	13
Władze lokalne miasta, gminy	14	55	69	16	6	22	9
Urzednicy, administracja publiczna	5	55	60	23	7	30	10
Rzecznik Praw Obywatelskich	9	49	58	11	5	16	26
Unia Europejska	14	34	48	26	17	43	9
Prezydent	15	31	46	24	23	47	6
Sądy	3	34	37	34	17	51	12
Sejm i Senat	3	29	32	40	19	59	9
Rząd	6	26	32	38	23	61	7
Media	3	24	27	36	23	59	14
Trybunał Konstytucyjny	2	19	21	38	23	61	18
Partie polityczne	1	18	19	52	18	70	11

Największym zaufaniem Polaków cieszą się instytucje związane z bezpieczeństwem. Zdecydowana większość badanych – ponad cztery piąte – ma zaufanie do wojska (83%). Kolejne miejsce w rankingu z zaufaniem przeszło siedmiu na dziesięciu respondentów (71%) zajmuje policja. Bardzo podobnym poziomem zaufania Polacy darzą Pakt Północnoatlantycki (70%) oraz władze lokalne (69%). Około trzech piątych ankietowanych ma zaufanie do urzędników i administracji publicznej (60%) oraz Rzecznika Praw Obywatelskich (58%), zaś zaufaniem blisko połowy cieszy się Unia Europejska (48%).

W stosunku do pozostałych badanych instytucji i organizacji przeważającym nastawieniem jest nieufność. W przypadku prezydenta obserwujemy bardzo podobny poziom zaufania (46%) oraz

nieufności (47%). Zaufanie do sądów deklaruje blisko dwie piąte ankietowanych (37%), podczas gdy przeszło połowa wyraża względem nich nieufność (51%). Zaufanie do Sejmu i Senatu oraz rządu wyraża blisko jedna trzecia Polaków (po 32%), zaś nieufność deklaruje po około trzech piątych (odpowiednio: 59% i 61%). Nieco mniej badanych ma zaufanie do mediów (27%). Ostatnie dwa miejsca w zestawieniu zajmują instytucje, którym ufa w okolicach jednej piątej Polaków: Trybunał Konstytucyjny (21%) oraz partie polityczne (19%).

W porównaniu z badaniem z 2024 roku, kiedy to odnotowaliśmy korzystne zmiany w zaufaniu wobec większości uwzględnionych w badaniu instytucji, obecnie obserwujemy spadek zaufania do ogromnej większości z nich. Najwięcej straciły rząd i NATO (spadki po 11 punktów procentowych), Sejm i Senat (spadek o 9 punktów), UE i media (spadki po 7 punktów) oraz partie polityczne (spadek o 6 punktów). Wyjątek stanowi urząd prezydenta (wzrost zaufania o 6 punktów procentowych), a także Trybunał Konstytucyjny (identyczny poziom zaufania jak w 2024 roku).

TABELA 3

Instytucje	Czy, ogólnie rzecz biorąc, ma Pan(i) zaufanie do wymienionych instytucji?																																			
	I 2002			I 2004			I 2006			I 2008			I 2010			I 2012			I 2016			II 2018			II 2020			II 2022			II 2024			II 2026		
	Tak	Nie	Tp	Tak	Nie	Tp	Tak	Nie	Tp	Tak	Nie	Tp	Tak	Nie	Tp	Tak	Nie	Tp	Tak	Nie	Tp	Tak	Nie	Tp	Tak	Nie	Tp	Tak	Nie	Tp	Tak	Nie	Tp	Tak	Nie	Tp
	w procentach																																			
Wojsko	76	16	8	76	16	8	76	17	7	84	10	6	76	13	11	74	15	11	79	10	11	-	-	-	83	8	9	76	14	10	84	8	8	83	10	7
Policja	62	30	8	56	36	8	59	34	7	75	19	6	63	29	8	65	28	7	65	27	8	-	-	-	71	21	8	63	28	9	72	21	7	71	21	7
NATO	63	18	19	59	21	20	63	19	18	68	11	21	59	20	21	57	20	23	62	17	21	-	-	-	80	6	14	70	15	15	81	12	7	70	17	13
Władze lokalne miasta/gminy	43	41	17	53	34	13	56	33	11	68	23	9	55	34	11	58	31	11	64	23	13	65	23	12	74	17	9	63	28	9	71	20	9	69	22	9
Urzędnicy, administracja publiczna	31	52	17	33	54	14	38	50	12	53	33	14	42	47	11	45	41	14	50	33	17	54	32	14	61	23	16	53	35	12	61	27	12	60	30	10
Rzecznik Praw Obywatelskich	-	-	-	-	-	-	69	13	18	62	15	24	55	21	24	60	16	24	63	12	25	54	14	32	64	12	24	51	22	27	59	16	25	58	16	26
Unia Europejska	49	30	21	46	34	19	62	24	14	73	12	15	60	23	17	58	26	16	56	27	17	53	32	16	73	17	10	55	35	10	55	35	10	48	43	9
Prezydent	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	60	32	8	58	36	6	43	50	7	40	55	5	46	47	6
Sądy	40	49	11	31	60	8	39	51	10	59	29	12	44	45	11	45	44	11	45	42	13	33	50	18	42	45	13	33	53	14	39	45	16	37	51	12
Sejm i Senat	28	54	18	21	67	12	30	54	16	39	44	17	21	68	11	29	55	15	30	54	16	34	53	13	33	45	22	23	65	12	41	49	10	32	59	9
Rząd	42	45	13	21	68	11	47	40	13	56	32	13	31	60	9	39	49	12	38	50	12	44	46	10	46	45	9	32	62	6	43	50	7	32	61	7
Media	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32	55	13	29	55	16	34	53	13	27	59	14
Trybunał Konstytucyjny	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	37	36	27	24	50	26	40	37	23	22	60	18	21	61	18	21	61	18
Partie polityczne	15	65	19	13	72	15	24	61	15	28	54	18	14	76	10	20	65	15	20	65	15	20	65	15	24	56	20	18	70	12	25	62	13	19	70	11

* W tabeli połączono odsetki odpowiedzi „Zdecydowanie mam zaufanie” i „Raczej mam zaufanie” oraz „Zdecydowanie nie mam zaufania” i „Raczej nie mam zaufania”. Na kolorowym tle zaznaczono odsetki wskazujące na przewagę deklaracji wyrażających zaufanie lub nieufność

Tp – Trudno powiedzieć

Na podstawie odpowiedzi na pytanie o stosunek do poszczególnych instytucji stworzony został syntetyczny **wskaźnik zaufania w sferze publicznej**, który wyraża liczbę instytucji (czternaście uwzględnionych w sondażu) obdarzanych zaufaniem. Średnia wartość tego wskaźnika wynosi 6,62, co oznacza, że przeciętny Polak ufa nieco mniej niż co drugiej instytucji, o którą pytaliśmy w badaniu. Dla porównania w 2024 roku przy identycznym zestawie poddawanych ocenie instytucji i organizacji wskaźnik ten był wyższy i wynosił 7,21.

Zaufanie do instytucji publicznych jest wyraźnie zróżnicowane społecznie. Nieco większe zaufanie charakteryzuje mężczyzn aniżeli kobiety. Zaufanie do sfery publicznej jest również nieco wyższe w starszych grupach wiekowych. Dość wyraźnie idzie ono w parze z poziomem wykształcenia i wyższym statusem społeczno-ekonomicznym.

Istotne zróżnicowania w tej kwestii obserwujemy także ze względu na poglądy polityczne i sympatie partyjne. Największym zaufaniem wobec sfery publicznej charakteryzują się badani o lewicowych przekonaniach, najniższym – osoby o poglądach prawicowych.

TABELA 4

		Wskaźnik zaufania w sferze publicznej		Liczba osób
		Średnia	Odchylenie standardowe	
Ogółem		6,62	3,38	967
Płeć	Mężczyźni	6,87	3,32	461
	Kobiety	6,40	3,43	506
Wiek	18–24 lata	5,93	3,62	79
	25–34	6,06	3,60	140
	35–44	6,84	3,32	190
	45–54	6,16	3,28	173
	55–64	6,92	3,22	140
	65 lat i więcej	7,16	3,28	245
Miejsce zamieszkania	Wieś	6,40	3,48	385
	Miasto do 19 999	6,20	3,01	131
	20 000 – 99 999	6,78	3,41	186
	100 000 – 499 999	6,83	3,43	147
	500 000 i więcej mieszk.	7,28	3,24	119
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	6,34	3,44	95
	Zasadnicze zawodowe	6,23	3,62	211
	Średnie	6,50	3,33	358
	Wyższe	7,13	3,20	303
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	7,31	3,15	147
	Średni personel, technicy	7,24	3,11	45
	Pracownicy adm.-biurowi	5,96	3,33	76
	Pracownicy usług	6,07	3,62	76
	Robotnicy wykwalifikowani	6,34	3,10	96
	Robotnicy niewykwalifik.	4,75	3,62	46
	Rolnicy	7,19	3,68	33
	Pracujący na własny rach.	6,53	3,01	56
	Bezrobotni	5,49	3,36	19
	Emeryci	7,17	3,28	260
	Renciści	6,87	3,09	23
	Uczniowie i studenci	6,09	3,73	43
	Zajmujący się domem i inni	5,75	3,82	48
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	6,51	3,26
spółce właścicieli prywatnych i państwa		6,70	3,67	114
sekt. pryw. poza rolnict.		6,46	3,21	289
prywatnym gosp. rolnym		7,24	3,35	30
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	7,13	3,71	68
	Od 2000 do 2999 zł	6,78	3,35	142
	Od 3000 do 3999 zł	6,89	3,16	156
	Od 4000 do 5999 zł	6,50	3,16	159
	6000 zł i więcej	7,82	3,02	121
	Trudno powiedzieć	6,13	3,57	114
	Odmowa odpowiedzi	5,80	3,49	206
Ocena własnych war. mater.	Złe	4,60	2,94	47
	Średnie	5,82	3,18	294
	Dobre	7,15	3,37	626
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	5,48	2,88	44
	Raz w tygodniu	6,59	3,21	314
	1–2 razy w miesiącu	6,72	3,02	138
	Kilka razy w roku	7,28	3,45	232
	W ogóle nie uczestniczy	6,29	3,67	225
Poglądy polityczne	Lewica	7,77	3,29	224
	Centrum	7,32	3,38	260
	Prawica	6,26	2,80	317
	Trudno powiedzieć	5,04	3,62	118

Od 2002 roku, a więc od początku naszych badań dotyczących zaufania społecznego, niezmiennie dominuje przekonanie, że w relacjach z innymi ludźmi należy zachować daleko posuniętą ostrożność. Obecnie pogląd taki wyraża trzy czwarte respondentów. Przeszło połowa badanych nie ufa również nieznanym, w tym nieco ponad jedna dziesiąta traktuje osoby spotkane po raz pierwszy bardzo nieufnie.

Zdecydowanie lepiej wygląda natomiast wskaźnik zaufania w obszarze biznesu. Niemal czterech na dziesięciu ankietowanych jest zdania, że zaufanie do partnerów w interesach na ogół się opłaca – jest to najwyższy wynik w historii prowadzonych przez nas pomiarów.

Zmniejszyło się nieco zaufanie Polaków do instytucji publicznych. W porównaniu z pomiarem sprzed dwóch lat, kiedy to odnotowaliśmy korzystne zmiany w zaufaniu wobec większości uwzględnionych w badaniu instytucji, obecnie obserwujemy spadek zaufania do ogromnej większości z nich. Najwięcej straciły rząd, Pakt Północnoatlantycki, Sejm i Senat, UE, media oraz partie polityczne.